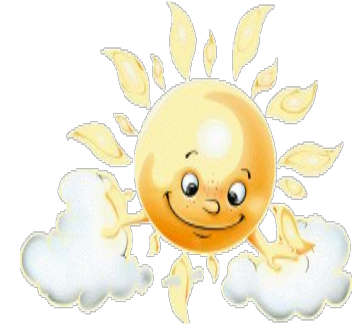

**«БӨБЕК» ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМИ-
ПРАКТИКАЛЫҚ,
БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ САУЫҚТЫРУ ОРТАЛЫҒЫ**

Рухани адамгершілік білімнің қазіргі әлемдегі басымдылығы

**Исатаев Дархан Касарович
Қарағанды облысы
Қарағанды гуманитарлық колледжінің
күндізгі оқу бөлімінің меңгерушісі**

Алматы қаласы - 2015ж

ЖОСПАРЫ

- *Рухани тәрбиенің маңыздылығы*
- *Адамгершілік тақырыбы - мәңгілік.*
- **Адамзаттың жаһандық мәселелерінің рухани-адамгершілік сипаты**

«Отбасында, мектепте, қоғамдық орындарында үлкендер мен бала арасындағы сыйластық, махаббат пен мейірімділік, шапағат шуағы мен ізгілік нұрына бөленуі тиіс. Өйткені біз баланы адал еңбек етіп, елін, халқын сүйге тәрбиелеп отырмыз. Сондықтан ұл - қызымызға көзбе - көз айтқан сөзіміз, берген тәрбиеміз жүректен-жүрекке жетсе, қандай ғанибет.»

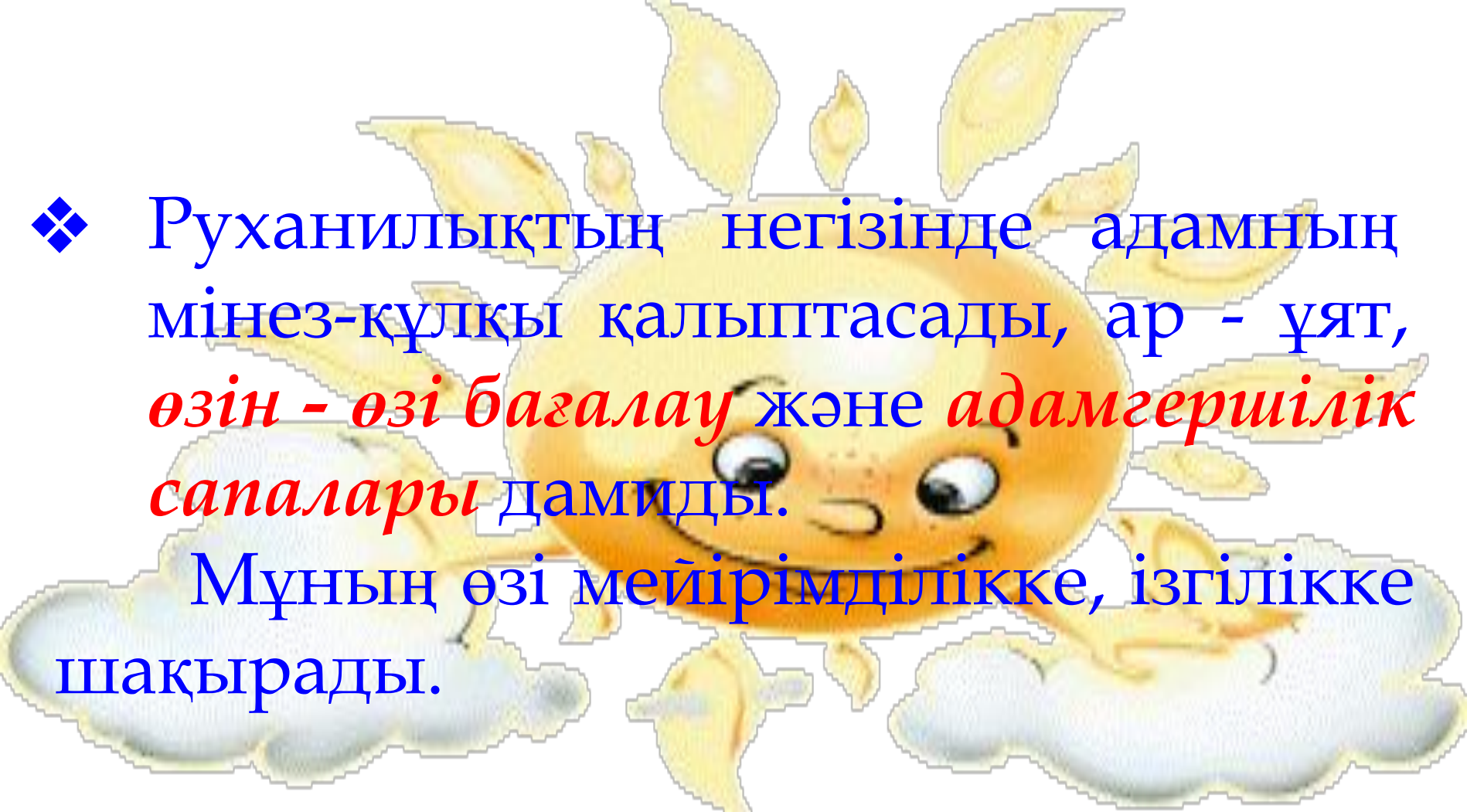
Сара Алпысқызы

Рухани тәрбиенің маңыздылығы

Бала кезде үш жаспан он екі жасқа дейінгі аралықта әр адам өзінің *рухани дамуына* қажетті нәрсенің бәрін де ертегіден алады. Ертегінің рухани тәрбиелік мәні зор. Ол балаға рухани ләззат беріп, қиялға қанат бітіретін, жас баланың рухының өсіп жетілуіне қажетті нәрсенің мол қоры бар *рухани азық* – деп атап көрсеткен болатын.

Василий Сухомлинский
1918-1970жж

❖ Руханилықтың негізінде адамның мінез-құлқы қалыптасады, ар - ұят, *өзін - өзі бағалау және адамгершілік сапалары* дамиды.

Мұның өзі мейірімділікке, ізгілікке шақырады.

Абайдың адамгершілік, әдептік нормалары

Абай
Құнанбаев
1845-1904жж

I-талабы - мораль жағынан ұстамды, таза болу, сыпайы мінезді, жақсы құлықты, әділетшіл, шыншыл болу. Әдепсіз, арсыз, байлаусыз, сұрамсаң, өсекші, өтірікші, алдамшы, кеселді сияқты жаман мінездер мен әдеттерден, жарамсыз қылықтардан сақтанып, өзін одан жоғары санап, ондай қылықтарды бойына лайықсыз көрсе ғана, адам парасатты болады .

II- талабы - тұрақтылық, "Қылам дегенін қыларлық, тұрам дегеніне тұрарлық, мінезде азғырылмайтын ақылды, арды сақтарлық беріктігі, қайраты бар болсын" дейді.

III-талабы - әділетшілдік. **Әлеуметтік міндеті - дүниені белсене құрушы адамның бірі болып, халқы, Отаны үшін қызмет істеуі.**

Адамгершілік тақырыбы - мәңгілік.

Жас ұрпақтың бойына адамгершілік қасиеттерді сіңіру - ата-ана мен ұстаздардың басты міндеті. Адамгершілік әр адамға тән асыл қасиеттер. Адамгершіліктің қайнар бұлағы - халқында, отбасында, олардың өнерлерінде, әдет-ғұрпында.

Әр адам адамгершілікті күнделікті тұрмыс — тіршілігінен, өзін қоршаған табиғаттан бойына сіңіреді.

«МЕН ҮШ ҚАСИЕТТІМДІ МАҚТАН ТҰТАМ»

Олар:

- ❖ *жалған айтпадым;*
- ❖ *жақсылықты сатпадым;*
- ❖ *һәм ешкімнен ештеңені қызғанбадым.*

Ақан сері Қорамсаұлы

- o 1843 жылы бұрынғы Көкшетау облысы Үлкен Қоскөлдiң маңында дүниеге келген
- o Оның өмiр сүрiп, балалық шағын өткiзген жерi де осы Көкшетау төңiрегi.

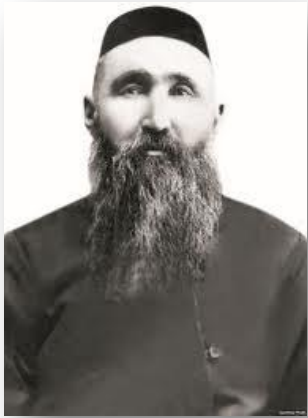
Рухани – адамгершілік – адамдарға деген ізгі ниеттілік, құрмет, жанашырлық пен сенім, кеңпейілділік, басқалардың мүддесі үшін жан аямаушылық сияқты жеке қасиеттерді қамтиды.

Бір минутқа да күмәнданбаймын осы бір болмыстың барлық ежелгі сұрақтарына жауап беру үшін *жалпыадамзаттық құндылықтарды жаңғыртуды* жеке, өзіңнің бастауыңа оралуың қажет.

*С. А.
Назарбаева*

«ӨЗІҢДІ ӨЗІҢ ТАНЫСАҢ ІСТІҢ БАСЫ...»

Ол бүкіл батыс Европа, Шығыс елдері ғалымдарының, философтарының еңбектерін зерттейді және өз тұжырымын жасайды. Мысалы:

- *«Үш анық»* еңбегінде, жалпыадамзатты жаратушы бір күш бар – ол *бірінші анық*- дейді.
- Ал, рух өлмейді, жан мәңгілік – бұл *екінші анық* – деді.

Ш. Құдайбердіұлы □ *Үшінші анық* – ар-ұждан деп, оны білімнен де, ғылымнан да, бәрінен де жоғары қояды.

**Жалпыадамзаттық құндылықтар адам бойында тумысынан болады.
Рух дегеніміз жалпыадамзаттық құндылықтардың жиынтығы.**

Жалпыадамзаттық құндылықты

Оқыту үрдісіне жалпыадамзаттық құндылықтарды енгізу арқылы адамның рухани өсуіне жағдай жасаймыз.

Мәңгілік құндылықтар білімнің негізгі өзегі болып табылады.

Жалпыадамзаттық құндылықтарды адамның бойынан жарыққа шығару ізгілікке апарады, яғни, *мінезін өзгертуге* болады.

Адамның жақсылыққа ұмтылуы, ақиқатқа жүгінуі оның болмысынан ішкі жан дүниесінде бес құндылықтың бар екенінің дәлелі.

**МЕЙІРІМДІ МІНЕСІЗ АДАМ БІЛІМДІ
АДАМ БОЛЫП САНАЛМАЙДЫ.**

Қазіргі замандағы жаһандық мәселелер

Жаһандану ұғымы, жалпы алғанда, әлемдік өркениеттің аса маңызды өлшемдерінің жалпыадамзаттық өлшемге ие болуы деп түсіндіріледі.

Бүкіл әлемдік даму үдерісі жаһандануға алып келмей қоймайды. Бұл үдеріс бүкіл әлемдік жалпыадамзаттық құндылықтардың тұтастығын талап етеді.

Дағдарыс

Жеке тұлғалық	Қоғамдық	Экологиялық
1. Интеллектуалдық	1. Экономикалық	1. Ресурстық
2. Эмоционалдық	2. Саяси	2. Табиғи
3. Тәндік	3. Мәдени	3. Климаттық
	4. Отбасылық	
	5. Білім беру	

ДАҒДАРЫС

ЖЕКЕ ТҰЛҒАЛЫҚ

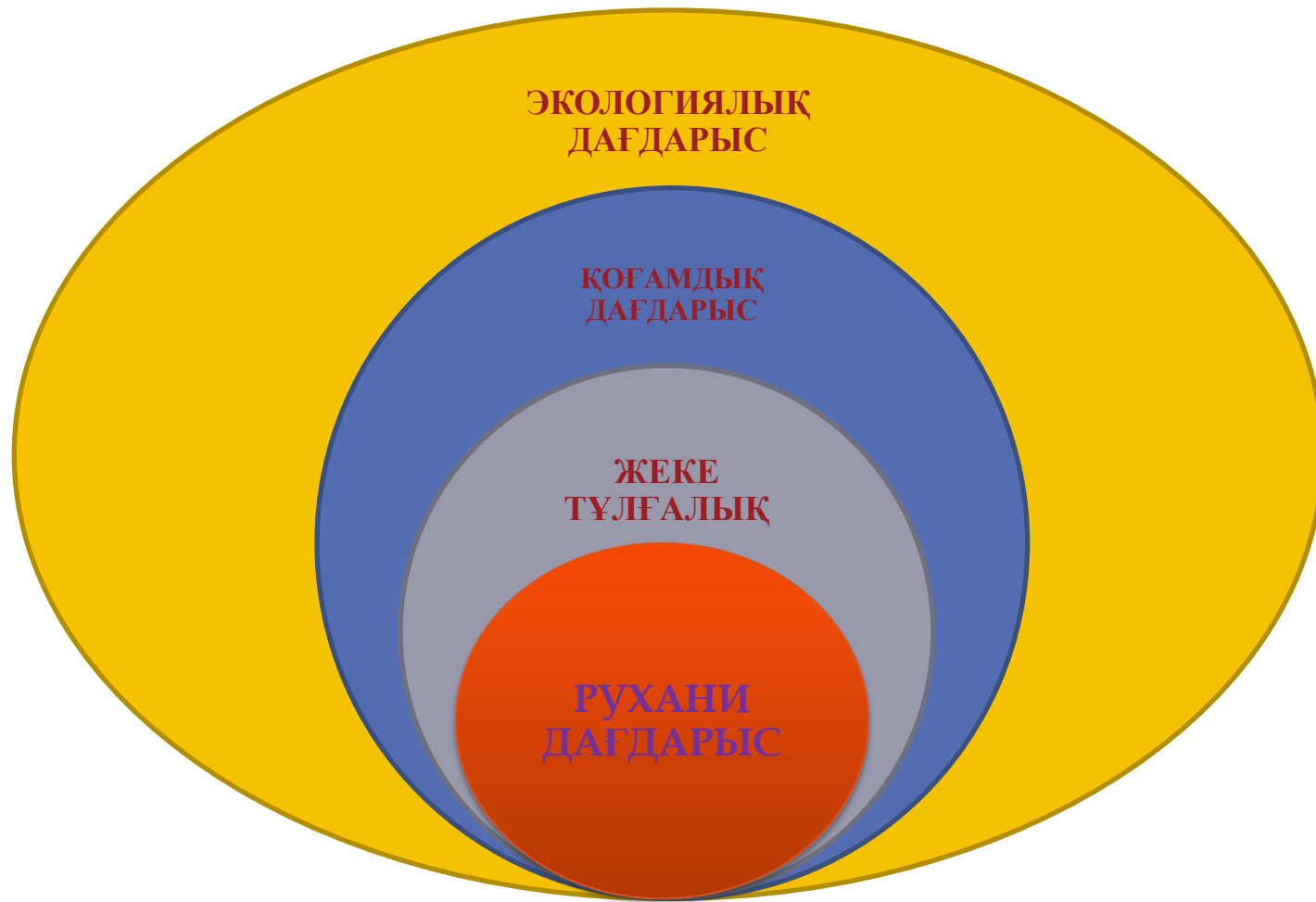
Адамдар арасындағы өзара байланыстың субъективті бастан өткеріліп, объективті түрде бірлескен іс-әрекет пен қарым-қатынас үрдісінде адамдардың бір-біріне әсер етуі тәсілдерімен және мінез-құлықтан көрініс береді.

ҚОҒАМДЫҚ

Қоғамдық дағдардыстың себебі болып қоғамдық қатынастардың барлық түрлерінде көруге болады.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ

Табиғи байлықтың өзгеруіне, ресурстарға, қоршаған ортаның ластануына, табиғи байлықтардың азаюына, табиғи байлықты қолдану туралы заңына байланысты дағдарыс.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ
ДАҒДАРЫС

ҚОҒАМДЫҚ
ДАҒДАРЫС

ЖЕКЕ
ТҰЛҒАЛЫҚ

РУХАНИ
ДАҒДАРЫС

Рим клубы -1968 жылы құрылған әлемдік саяси, қаржылық, мәдени және ғылыми элитаның өкілдерінен біріктірілген халықаралық қоғамдық ұйым

Ғылыми-техникалық революция дәуіріндегі адамзат дамуының ерекшеліктерін терең түсіну мақсатында итальяндық экономист А. Печчеи Рим клубы президентіне сайланды.

Оған әлемдегі 30 дамыған елдердің 100-ге тарта белгілі ғалымдары, қоғам қайраткерлері, бизнес өкілдері енген.

Рим клубының негізгі бағыттары:

• адамның қажеттіліктері мен тұтынушылықтарына шек қою.

1972 жылы Рим клубы алғашқы баяндамасында:

*табиғи ресурстардың сарқылғандығы, апатты жағдайлардың орын алғандығы көрсетілген.

Нәтижесінде көптеген елдерде қоршаған ортаны қорғау туралы заңдар қабылданды.

Философтардың пікірінше, адамзаттың ең негізгі, өзекті мәселелері экономикалық та, саяси да, ғылыми да емес, ең бірінші - рухани-адамгершілік.

Тұтынушылық идеология тұлғаның рухани дамуына нұқсан келтіреді.

Шығу жолы: «жаңа аскетизм» идеологиясын қабылдау.

Материалдық құндылықты рухани құндылыққа қайта бағдарлау қажет.

А.Печчеи: Адам өзін-өзі өзгертуді ойлауы керек. Өндірістің ұлғаюын тежеп, тұтынушылық идеологияны рухани жетілуге қайта бағыттауы тиіс. Мәселенің шешімі – адамның рухани дүниесінде.

Жаһандық мәселелерді тек адамның қасиеттерін өзгерту арқылы ғана шешуге болады. Ол үшін жаңа гуманизм қажет. Оған кіретін құндылықтар:

жаһандық (ақиқат, тыныштық);

- әділетке деген сүйіспеншілік

(сүйіспеншілік, дұрыс әрекет);

- зорлыққа наразылық білдіру; (қиянат жасамау);

**Адамның жаны тыныш болса, отбасында татулық
орнайды**

**Отбасында тыныштық болса, қоғамда татулық
орнайды**

**Қоғамда тыныштық болса, мемлекетте татулық
орнайды**

**Мемлекетте тыныштық болса, бүкіл әлемде татулық
орнайды**

С.А.Назарбаева

«Өзін-өзі тану әлемінде әр баланы керемет рухани күш иесі деп қарап қуаттандырсақ, жүрегі нұрға толы, жан-жағына шуағын шашып тұрған мейірімді адал, елін, жерін, тілін, отбасын сүйетін адал адам тәрбиелейтініміз

«Өзін-өзі тану» жобасы аясында іске асып жатқан рухани-адамгершілік білім жүйесінің мәні ерекше.

-Данышпанның жауабы: Гун ақылды,бірақ жалқау, Лу ержүрек, бірақ ақылды емес, Чжан еңбекқор, бірақ қызғаншақ. Гун ақылдың жалқауға бақыт әкелмейтінін білмейді. Лу ержүректіктің абайламаса өлімге апаратынын білмейді. Чжанның еңбекқорлығы қызғаныштықпен бірге өмір сүре аламайтынын білмейді деп жауап беріпті.

*Конфуций
Б.з.б 551ж*

*Көңіл бөліп тындағандарыңыз
үшін рахмет!*

